

GEA, FLORA ET FAUNA

Noves aportacions al catàleg de flora de Montserrat

Josep Batlle i Costa*

* C/ Puig 20. 08691 Monistrol de Montserrat, Barcelona. A/e: josep.batlle@gencat.cat

Rebut: 18.10.2015; Acceptat: 19.01.2016; Publicat: 01.04.2016

Resum

Es presenten en el aquest treball dotze espècies de plantes noves per la flora de Montserrat, i circumscrites sempre dins l'àrea de treball del catàleg de flora de Montserrat de J. Nuet i Badia i Josep M. Panareda i Clopés. De les dotze espècies citades, cinc són al·lòctones.

Paraules clau: corologia, flora vascular, Montserrat, nord-est península Ibèrica.

Abstract**New contributions to the Montserrat's flora catalogue**

We report in this article new data concerning 12 new plants added to the flora catalogue of the massif of Montserrat natural Park (updated 2009) in Catalonia (Spain). All of them were found within the same area studied by J. Nuet i Badia i Josep M. Panareda i Clopés. Five of these 12 plants are non-native species.

Key words: chorology, vascular flora, Montserrat, northeastern Iberian Peninsula.

Introducció

En aquest treball s'aporten diverses espècies de plantes vasculars trobades al massís de Montserrat entre els anys 2013 i 2015, les quals suposen novetats corològiques per l'àmbit en el que s'emmarca la síntesi florística de Nuet & Panareda (1991-1993).

Material i mètodes

L'àrea de treball ha estat la delimitada a la Flora de Montserrat de Nuet & Panareda (1991-1993). Per als comentaris relatius a la distribució i la nomenclatura la font utilitzada ha estat El Banc de dades de biodiversitat de Catalunya (Font, 2015). Per cada tàxon s'indica topònim, data, terme municipal, alçada, coordenades de la quadrícula UTM amb «datum» ETRS 89 (s'omet el fus, 31N, per coincidir sempre) i plec d'herbari si se'n disposa, que correspon al nostre herbari personal. Els taxons han estat ordenats alfabèticament.

Resultats: Relació de tàxons***Barlia robertiana*** (Loisel.) Greuter

Sobre el camí de les aigües, Monistrol de Montserrat, UTM 403257-4606673, 284 m, antic bancal de conreu, 11-IV-2015, J. Batlle (herb. pers.) (Fig. 1a).

Primera cita d'aquesta orquídia per la muntanya de Montserrat. Només s'ha trobat un únic peu florit. Hi ha citacions

més o menys properes d'aquesta espècie que corresponen a Can Sedó al terme d'Esparreguera i dues localitzacions més al terme del Bruc, però en cap cas dins la nostra àrea d'estudi (Font, 2015).

Cotoneaster horizontalis Decne.

Camí que puja del revolt de la Paella al coll de la Muleia, Marganell UTM 403072-4607758, 471 m, 15-V-2013, J. Batlle (herb. pers.).

Primera cita a Montserrat d'aquesta espècie ornamental trobada com a subespontània. Hi ha un únic peu reproductiu de fa anys però no genera nous individus. Hi ha altres casos documentats d'aquesta espècie al·lòctona a Catalunya tot i que aïllats (Aymerich, 2013; Pérez-Haase *et al.*, 2013) Cal destacar, en aquest cas, la situació d'aquest exemplar, lluny de qualsevol zona enjardinada, trobant-se en un indret on no s'ha dut a terme mai cap mena d'actuació urbanística.

Erigeron karvinskianus DC.

Dos únics peus localitzats, un al Torrent de Sta. Maria, terme de Monistrol de Montserrat, UTM 403566-4605066, 406 m, 29-VI-2013, J. Batlle (herb. pers.); i un altre al torrent de les Coves de Santa Cecília, terme de Marganell, UTM 401272-4607583, 497 m, 15-IX-2015, J. Batlle (herb. pers.).

Primera cita a Montserrat d'aquesta planta al·lòctona. És destacable, en les dues localitats aportades, que aquests nuclis poblacionals es troben lluny de llocs habitats i al bell mig d'un torrent. Aquesta espècie la trobem citada també a Castellolí (Font, 2015).

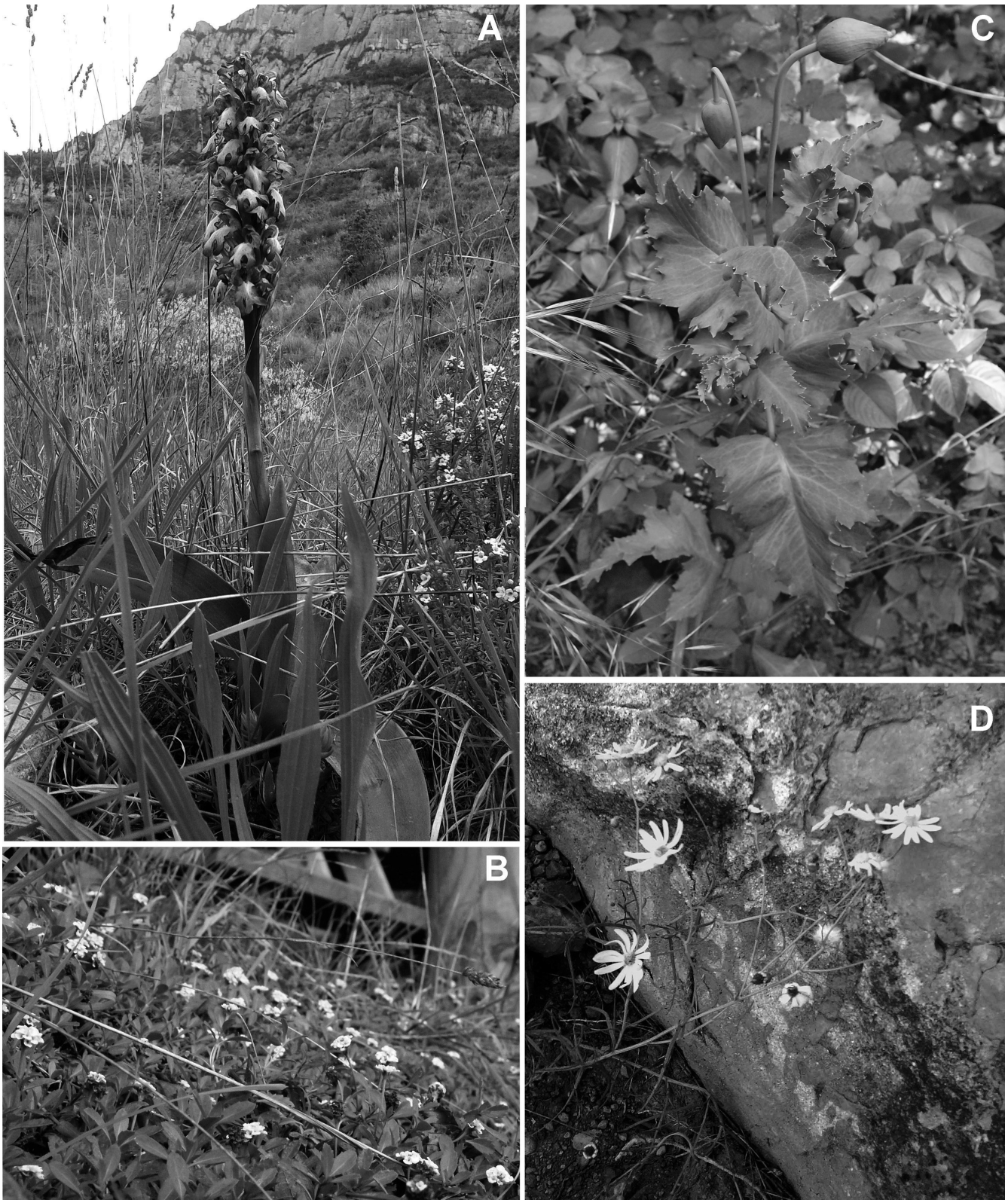

Figura 1. A: *Barlia robertiana* al camí de les Aigües al terme de Monistrol de Montserrat; B: Catifa de *Lippia nodiflora* davant del refugi de Sta. Cecília dins el terme de Marganell; C: Peu isolat de *Papaver somniferum* subsp. *somniferum* a Can Serrat, al Bruc; D: Exemplar de *Senecio inaequidens* a l'inici del camí de l'Àngel a Monistrol de Montserrat.

***Impatiens balfourii* Hook. fil.**

Localitzada al Torrent de l'Illa al terme del Bruc, UTM 398782-4603343, 431 m, 6-VII-2013, J. Batlle(herb. pers.).

Primera cita d'aquesta espècie al·lòctona a Montserrat. La localitat més propera correspon a Vacarisses (Font, 2015). Es troba localitzada només a la localitat abans indicada, prop de

Can Serrat, on pot ser localment abundant. Val a dir que en aquest torrent també hem trobat, abundant, una espècie de l'herbari de Marcet i que Nuet & Panareda (1992) no retroben: *Oenothera rosea* Aiton.

***Iris pseudacorus* L.**

Riba del Llobregat, UTM 404414-4605746 terme municipal de Monistrol, 109 m, 8-V-2015 (en floració), J. Batlle (herb. pers.).

Aquesta espècie va ser indicada per Boutelou i Vayreda, segons Nuet & Panareda (1993). Vayreda dona com a localització: «a les aigües de la part baixa». Cadevall dubta que Boutelou la trobés en estat natural a Montserrat i creu que potser la va veure cultivada. Nuet & Panareda (1993) apunten que Vayreda no aporta cap plec d'aquesta espècie al seu herbari i tot i que diu que si es fes naturalment ho faria a les ribes del Llobregat. Per tant, la nostra és la primera cita d'aquest tàxon a la muntanya de Montserrat, ja que els consignats al monestir són de cultiu (Rotonda davant Escolania).

***Lippia nodiflora* (L.) L.C.M. Richard**

Al camí de can Martorell davant del refugi de Sta. Cecília, Terme municipal de Marganell. UTM 401514-4607250, 678 m, 1-VI-2015, J. Batlle (herb. pers.) (Fig. 1b).

Convé esmentar que en aquesta zona s'han fet diferents actuacions els darrers anys que podrien haver provocat l'aparició d'aquesta espècie al·lòctona. Aquest tàxon s'esmenta en dues flores antigues de la muntanya: al llistat d'en Muntades (Muntades, 1867), i al recull de Colmeiro (1846). Tanmateix, Nuet & Panareda (1992) dubten de la seva existència.

***Nepeta cataria* L.**

L'hem trobada al torrent de l'Illa al terme del Bruc, UTM 398765-4603363, 431 m, 6-VII-2013 (peu florit), J. Batlle (herb. pers.).

Nuet & Panareda (1992) atribueixen totes les antigues cites d'aquesta espècie al fet de que possiblement fos cultivada a l'hort botànic del monestir per les seves virtuts medicinals i conclouen que cap botànic modern l'ha citat a Montserrat.

***Ornitogalum umbellatum* L.**

Uns peus agrupats trobats a la riba del Llobregat en un únic indret entre la depuradora de Monistrol i l'aeri de Montserrat, UTM 404504-4605692, 110 m, 12-IV-2015 (peus florits), J. Batlle (herb. pers.).

Espècie ja indicada per Vayreda (1897) tot i que no hi ha cap plec a l'herbari que permeti confirmar la seva presència a Montserrat, segons Nuet & Panareda (1993). Aquests autors argumenten que l'exemplar de l'herbari d'en Marcet provindria de l'hort del Monestir on s'hi devia cultivar i, a més, indiquen que es podria fer als prats humits tot i que seria molt rara.

Papaver somniferum* L. subsp. *somniferum

Un únic peu al Torrent de l'Illa a l'alçada de Can Serrat al Bruc, UTM 398871-4609941, 430 m, 29-V-2015 (peu poncellat) J. Batlle (herb. pers.) (Fig. 1c).

Primera cita a Montserrat d'aquesta espècie amb poques localitzacions com a subespontània a Catalunya (Font, 2015).

***Retama sphaerocarpa* (L.) Boiss.**

Uns quants peus situats al llarg del camí paral·lel a la via del cremallera entre la Mineta i el Pas Nivell al terme municipal de Monistrol, UTM 403063-4607353, 270 m. J. Batlle (herb. pers.).

Tàxon amb poques localitzacions fora de les comarques del Segrià, Terra Alta, Garrigues, Ribera d'Ebre i Priorat (Font, 2015). En aquest tram s'hi van fer obres amb el nou cremallera, és probable que alguna aportació de terres en fos responsable de l'aparició d'aquesta espècie.

***Senecio inaequidens* DC.**

Camí de l'Àngel sortint de Monistrol, UTM 403352-4607330, 224 m, X-2014, J. Batlle (Fig. 1d).

Tot i que hi ha cites a l'Anoia (Font, 2015) encara no s'ha via esmentat de Montserrat. S'han localitzat dos peus, un l'any 2013 al clot del Tambor al terme del Bruc i un altre l'any 2014 al camí de l'Àngel prop de Monistrol, al juny i setembre respectivament. En cap dels dos indrets ha tornat a aparèixer cap altre exemplar.

***Vitex agnus-castus* L.**

Diversos peus al inici del Torrent de l'Illa al Bruc on fa almenys una vintena d'any es va cobrir el torrent amb runes provinents de la construcció, UTM 398383-4604077, 486 m, 28-VI-2015 (peu poncellat), J. Batlle (herb. pers.).

Primera cita d'aquesta espècie per a Montserrat i també per la comarca del Bages (Font, 2015). Nuet & Panareda (1992) creuen que aquest tàxon va ser indicat per error per Muntades i Boutelou, i que en tot cas es cultivava a l'hort botànic del monestir per les seves virtuts medicinals.

Agraïments

A Llorenç Sáez pel seu incondicional suport i per compartir els seus inestimables coneixements.

Bibliografia

- AYMERICH, P. 2013. Plantas alóctonas de origen ornamental en la cuenca alta del río Llobregat. *Bouteloua* 16: 52-79.
- COLMEIRO, M. 1846. *Catálogo metódico de plantas observadas en Cataluña, particularmente en las inmediaciones* de Barcelona. Madrid. 132 p.
- FONT, X. 2015 *Mòdul Flora i Vegetació. Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya. Generalitat de Catalunya i Universitat de Barcelona*. Disponible a: <http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html> [data de consulta març 2015].
- MUNTADES, M. 1867. *Montserrat. Su pasado, su presente y su porvenir. Historia compuesta en vista de los documentos existentes en el archivo del Monasterio*, Manresa, imprenta de Roca Calle San Miguel 13. 463 p.

- NUET, J. & PANAREDA, J.M. 1991. *Flora de Montserrat*. Volum 1. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 339 p.
- NUET, J. & PANAREDA, J.M. 1992. *Flora de Montserrat* Volum 2. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 311 p.
- NUET, J. & PANAREDA, J.M. 1993. *Flora de Montserrat*. Volum 3.. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 205 p.
- PEREZ-HAASE, A., MERCADE, A., BEATRIU, E & BLANCO-MORENO, J.M. 2013. *Aportació al coneixement florístic de l'espai natural Guillerics-Savassona*. Disponible a <http://parcs.diba.cat/documents/185992/403111/AportacioConeixementFloristicENGS2013.pdf> (data consulta 6 abril 2015).
- VAYREDA, E. 1897. *Flòrula Montserratina*. Abadia de Montserrat. Còpia del manuscrit original. 24+57 folis.